

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
24 maiu st. v.
5 iunie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 21.

A N U L XXIII.
1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Furtuna între munți.

Fulguri brăsdéză norii, prăpăstiile sună
Și munții gem urlând;
Natura-i în mânie, ș-o gróznică furtună
S'aude șuerând.

Și stânci monstruoase cu urlet după déluri
Cădend se prăbușesc.
Și codrii fără margini ca ale mării valuri
Lugubru clocotesc.

Er plóia ce se vèrsă, forméză torenți repeși.
Ce sar din stânci în stânci;
Și care 'n mii cascade se svîrle depe lespeși
În văile adânci.

În mijlocul acestei sêlbatice mâinii
Stau trist și gânditor;
Privesc cum isbucneșce turbata vijelie
Cu glas îngrozitor.

Privesc abisuri negre și văi spăimântătoare
Și stânci ce se clătesc;
Privesc munți, brași de secolii și vèd cu nepăsare
Cum cad și se sdrobesc.

Nimic, nimic n'atinge un suflet ce jeleşce
La tot e de granit
Infernul e în mine, durerea me munceșce,
Speranța mi-a perit.

Ilusiile nòstre pier ast-fel câte una,
Lăsând pe-a nòstră frunte
Un val de desperare. — Ce trist muge furtuna
Aicea printre munți!

N. Pruncu.

Din tainele Bosforului.

(Novele.)

II.

Numai o sărutare!...

iniiau valurile Bosforului cu o putere de numai ce
se jucau cu corăbiile ca și cu niște frunze, și furi-
oșe, de când loviau în țermuri, se audiă un sgomot

peste tóte cele șapte puncte ale Cornului de aur...
Erau albe, spumegóse valurile, de par că vedeai ina-
intea ta o mare de lapte, și totuș eră atât de fioróșă
acésta mare albă, încât te cutremurai când o priviai.
... Corăbierii strîngeau cu iuțelă pânzele depe ca-
tartele corăbiilor, barcașii cu o putere desperată tin-
deau spre mal... Er când erau aproape de mal,
puțin, și să arunce frânghia. viniă un alt val, și-i
aruncă departe, de le treceau tóte chinurile prin
trup și suflet, până ce ér puteau ajunge malul...
Frumosul Bosfor, care de altă dată légănă vasele ca
și când le-ar mângăia, acum se infuriase, amenință
cu perire totul ce plutia pe densul... Eră mare
febere pretutindeni: după vasele mai mari tóte an-
corele erau lăsate în mare și totuș le lovia și pe ace-
lea de olaltă, de gândiai că în tot minutul are să se
sfărîme una... Pescarii, barcași și negustori, stă-
teau toți la mal, de acolo priviau cum își jócă Bos-
forul jocul seu furios... Unii cu mâinile încrucișate,
indiferenți, lor n'are să li se facă nici o pagubă; alții
paliși, tremurând, vedeau póte vre-o corabie de a lor
cum este sfărîmată în bucăți...

Podul mare, ca să nu fie pus furiei mării, eră
strîns. Gróza te cuprindea când vedeai cum apa
aduce la bucăți de bărci zdrobite; póte vor fi murit
și ómeni pe el... Dar apoi urletul cânilor, cari sim-
țiau și ei că pericol mare amenință totul după Bos-
for...

Colo 'n depărtare, în partea de cătră Scutari,
se vedea o barcă, mică cât o nucă... Alah să-l
pázescă, dar decă-i suflet de om pe ea, apoi greu a
pécătuit, de trebuie să rătăcesă acum pe marea vifo-
rósă... Mulți de ai lui, decă va fi avènd pe cineva,
— și multe bairamuri trebuie să postescă pentru el,
ca Alah să se indure să-l scape de mórte... E greu
să te lupți cu cerul!

Barca mică cât o nucă se apropiă. Vèntul bătea
valurile înspre Cornul de aur, ér deasupra valurilor
plutiă barca mică...

Mulțimea privia după mal mai ales spre acésta
barcă. Unii, cari au mai veđut asemenea vifor, póte
au scăpat chiar din ghiarele lui, priviau nepăsători,
uite așa să trecă vremea, ér alții cari aveau inimă
mai móle, diceau:

— Alah să-l pázescă, dar n'a ajunge viu la mal.
— O să ajungă, eu vi-o spun asta, — se audi o
voce dintre mulțime.

Toți se uitară la omul care rostii aceste cuvinte.
Eră un tinër barcaș, frumos la chip. Fața i eră arsă
puțin de sóre, ochii ii schinteiau de negri ce erau,

barba lui mică și mustețile lui subțiri erau tot atât de negre... Avea pieptul lat ca un vitéz, și mâni vênjose avea, și eră înalt, de-l puteai pune de păzitor la Porțile înalte...

Sări într'o barcă care eră legată la mal, ridică mâine spre cer, ca și când ar cere ajutor de acolo, luă lopețile în mâni și începù apoi a trage din ele.

— Dar unde te duci omule, — întôrce-te îndêrêt, — o să peri în apă, — îți voești mórtea cu sila? — întrebau și diceau cei după mal... când îl vëdură că ce voește să facă

Ce să ia el înse în samă vorbele ómenilor, ce să asculte el de sfaturi, de infricoșări!... El vede colo'n depărtare barca pe care trebuie să-o ajungă înainte de a fi resturnat ori el, ori aceia... Dêcă îi va ajunge vii, atunci nu-i pasă, vină tóte vênțurile și viforurile mării, tótă lumea de s'ar prăpădi apoi, și se va prăpădi și el, lui nu o să-i mai pase... Căci numai el șcie cine este pe acea barcă... El cunoște barca din depărtare, a trecut de atâte ori pe Bosfor cu ea... Este a bêtrânului Sadulah... Acesta plecase astă dimineță la Scutari. Avea acolo o soră. Êr la sora lui eră fiica sa, frumoșa Zülcadema, pe care voește acum să o aducă acasă... I s'a făcut dor de ea... Eră bêtrân, de când i-a murit nevêstă-sa, tot singur trăise, căci nici pe fiica-sa nu-o putea ține acasă, eră mică pe atunci, și cine să îngrijescă de ea, până ce el lucră la mare?!... Și este atât de greu pentru un om bêtrân să stea singur, și de ce să stea, când el are acum o fată mare, înțelptă și frumoșă... Draga lui Zülcademă...

— I-am spus să nu plece astăzi, dicea în sine Ialazim, tinêrul barcaș... Pré viniau multe păseri la mal, pré eră scâldat în roș sórele astă dimineță. Și păserele numai atunci vin la mal, când simțesc că va fi furtună, și cerul asemenea, atunci se arată mai roș, când este mai furios... Și este primejdios să fii în drum pe Bosfor când este furtună... Alah să te păzescă!...

Și trăgea din lopeți tinêrul barcaș, de-i curgeau sudori pe față. Nu băgă în sémă, că atunci când trage mai cu putere, vine un val, și i-l dă îndêrêt, de-i trec tóte chinurile prin suflet, până ce i-ar puté străbate tot-atât înainte... El numai un singur lucru vedea: barca, și vedea acéstă barcă și atunci când nu se uită la ea.

Valurile viniau unul peste altul, de barca în tot momentul eră să se restórne. Dar Ialazim trăgea înainte, și cu o îndoită putere... Colo'n depărtare un alt barcaș nizuia spre el... Când vor fi doi la lopeți, apoi vor învinge furtuna... Dar e greu până atunci.

— O, el m'a recunoscut, el șcie că eu sânt, i spusese că-l voi așteptă la mal... Și puteam să nu vin în calea lui, când el șciea că-l vèd luptându-se cu marea, êr el este bêtrân, are sub pază o fată frumoșă, — cum nici în Serail nu cred să fie și tot sufletul meu al acestei fete este... Da, al ei, și eu trebuie să-i ajung, să le spun, că dorul inimei mele este mai mare ca puterea mării, și dragostea mea este mai adâncă și decât apa mării... Ei imi fac semn, m'au recunoscut, ea privește spre mine, mă așteptă, eu trebuie să le vin în ajutor...

Cum își dicea aste în sine, viniă un val, care êr i-l aruncă la o parte, deci êr i trebuia timp mult, și multă putere, până ce resbătea nainte pe cât îl mânaseră valurile...

— Cum, dicea atunci, — marea nu voește să me lase a vini în ajutorul unor nenorociți... Ce păcat am făcut eu, și ce a putut să pécătuiescă ei, ca Alah să ne pedepsescă atât de aspru?!... Nu am fost milostiv, nu m'am închinat de cinci ori în fiecare

zi, nu am postit tot Bairamul?!... Ce mi s'a însemnat de rêu, când tot bine am făcut, când și acum viêța mi-aș da-o, ca să pot face bine, să-i pot scăpă pe aceia, cari imi fac semn... Dar nu, nu se pôte ca cerul să fie atât de nedrept... Eu îi voi ajunge, și-i voi scăpă... O, nu se pôte ca marea să fie atât de impotrivitoare, să curme viêța unei atât de tinere fete, cum este ea... O, eu aș muri de o sută de ori pentru-ca ea să trăescă odată... Cât este de frumoșă, tinêră ca o flóre, și dulce-i este vocea și blândă ca o rugăciune, încât o lume farmecă cu o singură privire a ei...

(Incheierea va urmá.)

Ioan Russu.

De-am simțit....

De-am simțit o bucurie 'n
Sufletul meu amărit :
S'a 'ntêmplat numai atunci,
Când noi doi ne-am întâlnit.

Dêcă și p'a mele buze
S'a ivit un blând suris :
S'a 'ntêmplat numai atunci,
Când o vorbă 'necet mi-ai đis.

Și decumva dóră 'n viêță,
Fericită mai pot fi :
Am să ffu numai atunci,
Când pe mine me-i iubi!

Elena Lupan.

Din tainele iubirii.

— Comedie cu cântece în 3 acte. —

(Incheiere.)

Andrei. Se 'nțelege că vèd!

Dochița. Lucrul merge de minune! După cum vèd, are să iêsă un bun vênător din dta!

Andrei. Ah Dochițo! ești o fântână plină de știință vênătórêscă! am să pun deci numai decât lecțiile tale la încercare...

Dochița. Da, așa! trebuie să te încerci, căci altfel... hai să încercăm amândoi; nădăjduiesc, că ai să te faci spaima tuturor pățurnichilor!

Andrei. Și tu, — drăguța tuturor amoresaților! — Ah! dar cum ne-am schimbat amândoi de repede!

Dochița. Că bine đici. — Dar să nu ne mai gândim la asta; — pușca pe umêr și înainte!

Andrei. Înainte! (Ei merg spre fund, Verișcanu apare la stânga.)

Verișcanu. Ehei! da unde alergați, și de ce faceți o gură așa de mare de spăriați lumea?

Andrei. Ne ducem... să-ți aducem ceva de jumlit, dle bucătar-maistru. (Ese cu Dochița, cu un aer triumfător.)

Scena VI.

Maghița, Verișcanu.

Verișcanu. Călătorie bună! (Trece la drépta. El nu mai are curéua și jiletca i-i debumbată.)

Maghița. (Venind fără să vedă pe Verișcanu, cu mantelul pe umeri.) Dle Dănescu, éta-me să plecăm!

Verișcanu. Domnișóră!

Maghița. A! nu-i el!...

Verișcanu. E el Nro 2!
Maghița. Dar dle, unde e dl Dănescu?
Verișcanu. (Aparte.) Trebuie să dau la dracu dobitocia lui Iosif, și a lui Scipion...
Maghița. Dar răspunde odată dle, unde-i?
Verișcanu. Unde-i?...
Andrei. (Afară.) Tălăbuș! Tălăbuș!
Maghița. E vocea lui!
Dochița. Tălăbuș! Tălăbuș!...
Verișcanu. Ba acu nu-i a lui! (Amândoi urc scena și pornesc.)
Maghița. (Aruncă mantelul pe un scaun.) S'a apucat să vèneze cu țeranca!...
Verișcanu. Da, véneză cu dânsa! și cănele, ștregarul de Tălăbuș îi urmăză și se gudură pe lângă ei! Mai increde-te în credința rasei cănești!
Maghița. (Revine.) Dar eu, ce să mă fac?
Verișcanu. Lucru foarte ușor: rămâi aici!
Maghița. Nu se pôte, trebuie să plec.
Verișcanu. (Oferind brațul.) Plécă dnă și eu i-ți voiu ține tovărășie...
Maghița. O nu, dle!
Verișcanu. Atunci rămâi.
Maghița. Dar trebuie să me 'ntorc la mătușa...
Verișcanu. Atuncia plécă dșoră!
Maghița. Cu dta?
Verișcanu. Și de ce nu? Andrei a avut fericirea de a te duce dela Iași la Porumbeni. — eu nu-ți cer, decât nenorocirea de a te duce dela Porumbeni la Iași!...
Maghița. Veđi că, în dta n'am atâta incredere... ești așa de vesel...
Verișcanu. Atunci, rămâi aici, ca să te asigur de contrariul.
Maghița. Să rămân într'o casă, în care am făcut marea greșelă de a intra?... o nu, dle!...
Verișcanu. Atunci plécă!...
Maghița. Dle, dta riđi necontentit!
Verișcanu. De desperare! (Incepe a fredonă și jucă.)
Maghița. Dar... O cerule! Dta cânti și joci!
Verișcanu. De desperare!
Maghița. De desperare ca țeranca dtale... pôte...
Verișcanu. Nu dșoră! étă tot adevêrul: de desperare, că: trebuie să mor de fôme, ori să mă inșor!
Maghița. Cum?
Verișcanu. Tatăl meu mă sileșce să mă inșor: — altmîntrelea nu-mi dă decât pâne uscată și apă rece... adică nici o lețcae de cheltuială.
Maghița. Ca și mătușa mea!
Verișcanu. Mătușa dtale, vré să te mărîte, ori de nu: pedépsa fômei...
Maghița. Ba dice, că me trimite la călugărie...
Verișcanu. Apoi, cam tot una-i și ce bărbat i-ți impune?
Maghița. O! i-l uresc ca pe o gogoriță.
Verișcanu. Ca și mine; uresc ca pe mama pădurii pe cea ce vré tată-meusă mi-o dee de nevastă. — E urită, slabă, roșcată, sbîrcită, țapênă...
Maghița. Sermanul tinêr! — și cel ce mi-l impune mie, e deasemenea, bêtân, urit, plin de gutunar; pleș, fără dinți, dobitoc și hartagaș!...
Verișcanu. Ce păreche bună ar face iești doi! — Se înțelege că trebuiai s'o rupi de gônă când ai vêđut o față așa de pocită...
Maghița. Am făcut ceva mai mult decât atâta; am fugit fără ca să vreu să-l vêđ macar.
Verișcanu. Ce spui! Ên priveșce potrivelă! eu de asemenea am fugit fără să vreu să vêđ pe viitorea mea...
Maghița. Cum? n'ai vêđut-o de fel?...

Verișcanu. De fel! — m'am lăsat să fiu surgunit aicea, am đis adio tuturor plăcerilor din oraș, m'am aruncat în brațele plăcerilor câmpenești, și aș fi emigrat cu jidanii în America, numai să n'o vêđ! — Tată-meu nu-i đis lasată de Dđeu, fără să-mi trimită vre-o scrisóre seu vr'un respuns prin cineva, prin care-mi porunceșce să-i fac pe voie și s'o ieu de nevastă: Ecă, ceteșce o scrisóre care am primit-o chiar ađi. (Caută în buzunar, și scôte o mulțime de scrisori.) Étă un pachet întreg: — dar nu voi ceti decât pe asta de ađi: tôte-s tot de un soiu!

Maghița. (Trist și indiferent.) Dar ce-mi pasă mie, de ce-ți scrie tatăl dtale.

Verișcanu. Dă-mi voe, mă rog... »Scumpul meu fiu!« uite!... nu-mi mai dice acum »dle!« — »Revino în brațele mele! eu credeam că am o datorie veche de implinit, cătră o veche ramură a vechei familii!«

Maghița (Aprópe.) Cum? ce dice?...

Verișcanu. »Dar aceea ce-am allat ađi, imi luminează sufletul. Ești liber, — nu te voiu mai sili niciodată să te inșori!« (Intrer, incepe a fredonă și jucă mazurca.) A! bunul tatută! Adorabilul meu tatută! și eu am întârđiat să-i cetesc scrisórea!...

Maghița. Êr mazurca...

Verișcanu. Êrtă-mê dșoră! În bucurie oa și în scârbă mare eu joc mazurca hojma!

Maghița. Dar sfêrșeșce scrisórea, seu dă-mi-o mie. (Ie scrisórea.) »Acea fată a cumnatului pe care o credeam vrednică de cinstea ta, a fugit astănópte dela...« (Se opreșce. — Verișcanu ceteșce pela spațele ei.)

Verișcanu. »De la mătușa sa, cu un pécâtos de cenușer, anume Andreiu Dănescu!« (O mare esclamar.) Aha!

Maghița. Ah Domne! acel bărbat care mă îngrozia așa de tare... acea gogoriță! erai dta vere!

Verișcanu. Și acea femeie care mă inspăimântă... acea mama pădurii erai dta... verișoră!

Maghița. Cum mă înșelasem! Nu te găsesc defel așa precum imi inchipuiam...

Verișcanu. Ce dobitoc eram! Nu ești urită, nu ești clonțată, nu ești roșcată... ești frumoasă de mâncat cu dinții...

Maghița. Va să đică mă iei de nevastă?

Verișcanu. Aud?... poftim? (Frecând urechia.) Femeia mea, drace!

Maghița. Dar ce ai?

Verișcanu. Nimic! (Aparte.) Dar fuga ei?!... călătoria prin pădure...

Maghița. Ce spui, dle?

Verișcanu. Spun... că e cam abraș lucru, ca să fi plecat cu fratele Andrei, numai pentru simplul motiv că mă uriai, fără a mă fi vêđut vr'odată!

Maghița. Domnule!

Verișcanu. Veđi că, în familia noastră, sîntem foarte simțitori; că inima dtale trebuie să fie făcută ca a tuturor femeilor, — și că nu m'ai fi putut urî așa de tare, decât din pricina unui amor pentru altul...

Maghița. Amor?... — Ei bine da, din pricina amorului...

Verișcanu. Va să đică... mărturiseșci...

Maghița. Iubesc de șese luni. — dela balul cel mare ce l'a dat cucóna Elencu Arghireanu de patronul ei... pe cineva, pe care l'am recunoscut astăđi vêđendu-l jucând acelaș joc, care îl jucase cu mine...

Verișcanu. (Strigând.) Și acel cineva, eră...

Maghița. Bărbătelul meu, pe care îl uriam! și pe care îl iubiam în acelaș timp fără a-l cunóșce!...

Verișcanu. (Strigând mereu.) En stăi puțin... nu te cliți... (o priveșce.) Nu, nu te recunosc...

de fel!... Dar ce-mi pasă?... Ești frumoasă, fermecătoare!... I-mi plăci, — te iubesc... și sînt prę bun fiu pentru ca să nu dreg tóte vechile greșeli, cãtrã vechile rude, a vechiului meu pãrinte... (Ie mânia Maghiței care incet cu incet se lasã a jucã mazurca.)

Impreună.

(Cãntã jucãnd.)

Haideți ęrã sã jucãm,
Sã ne veselim!
Bucuria s'o gustãm,
Fericiti sã fim!
Dar mazurca sã trãescã!
Și noi sã jucãm!
Vecinic sã ne 'nveselęcã,
Vecinic sã sãltãm
Tralalarila, Tralalarila! (etc.)

(La o loviturã de pușcã ce se aude în afarã, Maghița e aprópe sã cadã de fricã, dãnd un țipet.)

Verișcanu. E Dãnescu!

Maghița. El!

Verișcanu. Da, el i-i, care vënëzã pe proprietatea mea, pe cãnd eu salt cu a lui. (Cãntãnd »Trala...« saltã singur privind drãgãlaș pe Maghița, care cu incele se lasã a fi condusã ęr în mazurcã. — Se reincepe cãntecul impreună.)

Haideți darã sã jucãm
etc.

(El o sãrutã. — Aria mazurcii este repede inlocuitã cu aria »Bãtuta«.)

Maghița. Ce va sã ȓicã asta?!

(*Andrei*, avënd aninate de curea cãteva prepeliți și pãtũrnichi, reintrã în scenã jucãnd »Bãtuta« cu *Dochița*.)

Scena ultimã.

Maghița, Verișcanu, Dochița, Andrei.

Andrei și Dochița.

Frunzã verde de nãgarã,
Lelițico fa!
A intrat dragostea 'n țerã,
Lelițico fa!
Las' sã intre cã nu-mi pasã,
Mẽ bãdițã, mẽ!
Duce-oi dragostea in casã,
Mẽ bãdițã, mẽ!
Hopai! țupai! rupai! zupai!
(etc.)

Andrei și Dochița. (Sfêrsind.) Și hop, la loc! (*Andrei* sãrutã pe *Dochița*; inturnãndu-se vede pe *Verișcanu*, care sãrutã și el pe *Maghița*. *Dochița* și *Andrei* dau un țipet de surprindere.) A!...

Verișcanu. Nu te sindriși, mẽ rog! — cãci eu iți presintez pe verișóra mea, — pe femeia mea.

Dochița și Andrei. Verișóra lui! Femeia lui?...

Verișcanu. Da! madame *Verișcanu*!... I-ți mulțumesc cã mi-ai adus'o cu un moment mai înainte decãt e puteam intẽlni eu; — și ve mai mulțumesc la amẽndoi, cã ați pregãtit vẽnaturi pentru mеса de logodnã.

Andrei. Înțeleg! (Priveșce pe *Maghița* care plęcã ochii.)

Cine merge la vẽnat,
O plãteșce 'n lung și in lat...

Verișcanu. (Arãtãndu-i pe *Dochița*.)

Cine mers-a la vẽnat,
Drãguța i s'a schimbat.

Andrei. (Repede.) Taci!

Dochița. Ce mai atãta vorbã, pentr'o lulea de tun. Ȕn ascultã cuconășule *Petrachi*: iți place mat-musica ast dela Iași?

Verișcanu. Ghiceșce și tu! (Sãrutã pe *Maghița*.)

Dochița. (Aparte.) Indrãcitul! (Tare *Maghiței*.) Dar dtale, iți place cuconășul?

Maghița. Cãt ești de simplã! Așã lucru nu se spune nici odatã, — cu cuget curat, — înainte de cununie!

Dochița. Dęcã-i așã, apoi Domnul sã ve lege și Domnul sã ve deslege! — (Lui *Andrei*.) Dar eu i-ți plac, mẽ rog?

Andrei. Așã lucru nu se spune înainte...

Dochița. Auđi nerușinatu! dar nu mi-ai spus-o mai adiniórã lãngã iaz... și ancã cum!!

Andrei. Dęcã m'ai dat de gol, — apoi ț-o spun anc'odatã ș'acu! (O sãrutã de mai multe ori.) Las dracului fericirea tãrgoveților, și i-mi voi lua o nevestuicã cu catrințã, — cãci moda catrințelor e in tot casul mai puțin schimbãtore decãt a turnurelor!

Dochița. De-i așã, adã mânia 'ncóce, și (declamãnd.)

Frunzã verde busuioc,
Arde 'n inimã un foc,
De-mi tot vine tot sã joc,
Sã-mi mai aflu 'n lume loc!..

Și țupai! dar cu toți!

Toți. Zupai! țupai! — (Toți patru jócã »Bãtuta« cu mult foc, repețind aria »Frunzã verde de nãgarã«!)

N. A. Bogdan.

Peșterea archiducelui Iosif.

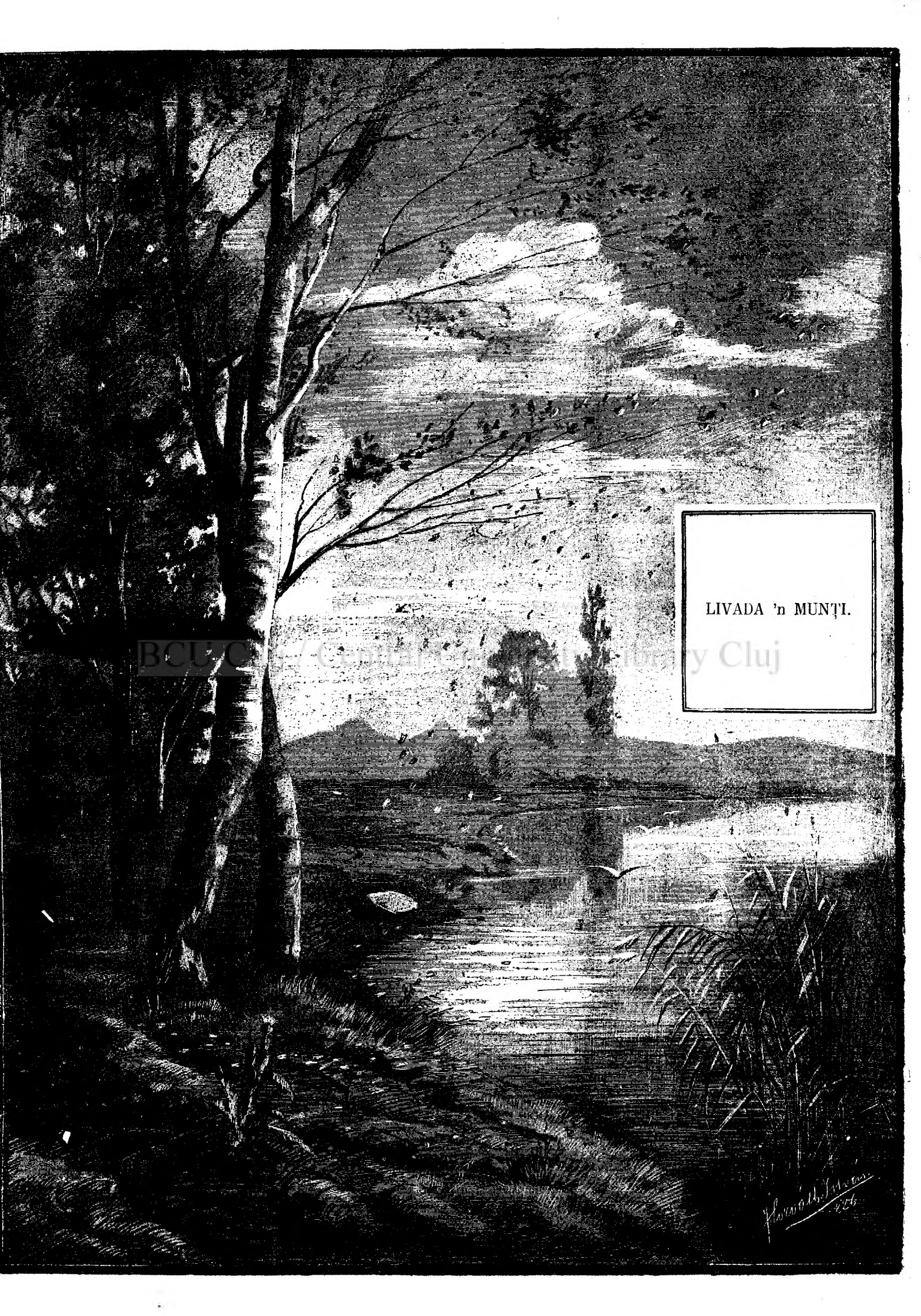
(In munții Bihorului.)

Nu de mult mi-a enarat un dn preot, cã avënd de a botezã un fiu al faraonului din capëtul satului, cãnd a fost intrebarea, cã ce nume sã-i punã, pãrintelui fudul nu-i convenia nici un nume din cele înșirate de preot, — dar dupã o micã paușã intrebã: cum il chiamã pe dascalul nostru? și dupã ce i-au spus, a đis: »Voesc ca pruncul meu sã pórte numele dascalului, care e omul cel mai harnic in tótã comuna nóstrã«. Adecã țiganul a cugetat, cã purtãnd pruncul lui numele unei persóne harnice, și acela va sã devinã un om vrednic și sirguicios.

Cetind titlul din fruntea acestei scrieri, nu te mirã stimate cetitor, cã am inceput cu țiganul din capëtul satului: pentru ce, me scusã impregiurarea, cã numele archiducelui Iosif nu odatã se póte ceti in jurnalisticã, fiind vorhã de limba și literatura țiganilor, de care Altęta sa se ocupã cu multã predilectie. Apoi eu, cu o micã sãriturã am venit sã fac numai o asemẽnare, cã precum *Petrea țiganul* a cercat numele unei persóne vrednice pentru fiul seu, așã descoperitorul și nașul peșterii dela Măgurã, fiind surprins și incãntat de cele vęđute in caverna acęsta suteranã, a cãutat sã-i punã un nume demn de grandiositatea și splendórea-i regescã.

Cãnd dl zoolog din Budapesta I. H. a descoperit pãrțile mai însemnate și mai imosante ale aceștei peșteri, a fost însoțit de scriitorul acestor șire și in nrul 36. din a. trecut al acestei prețuite reviste am schițat pe scurt cele vęđute acolo, dar atunci am đis intr'altel... »și multe alle, pe cari dați-mi voie dle redactor a le descrie cu alta ocașiune mai pe larg«. Așã dar acum vin a implini promisia făcutã

LIVADA 'n MUNȚI.

BOUCO / Central Library of Cluj

Handwritten signature and date:
P. Vasilescu
1926

scriind mai in detai — mutato nomine — tot despre peșterea dela Măgură.

O fac acesta mai inadins din acel punct de vedere, căci încă câteva zile . . . și se incepe sezonul excursiunilor, când orășenii grăbesc a cercă locurile, unde cei din provincă se delectează in ramurile arborilor, cari sînt in totă pompa lor serbătorească; unde aud cîntecul melodios al paserilor, susurarea vîntului și vîd adese zig-zagul fulgerului. Tote aceste le putem află in deplină splendore numai și numai la sate. Dcă cutarele dintre stimații cetitori ai »Familiei« se va hotări să cerceteze munții Bihorului, să nu pregeteze a face o excursiune și la peșterea arhiducelui Iosif, din hotarul Măgurei, unde va da peste o cavernă suterană, care cuprinde in sinul seu minuni naturale majestatic.

Calea cătră peștere duce dela Beins la Luncă, de aici spre Băița, și in drumul Băiței cam la mijlocul comunei Cămpani-de-sus o taie spre comuna Șidiștel; de aici o jumătate de oră pedestru, și am ajuns la peșterea de stalactite cea mai frumoasă și mai splendidă in totă monarchia.

Calea pedestră dela comuna Șidiștel până la peștere duce prin o vale de tot romantică și ademenitoare. Cursul acestei văi incovoiate dă un susur de o melodie incântătoare, care amestecându-se cu frémul micelor cataracte a părailor laterale, te incântă și delectează in un mod sublim. La aceste mai adauge cîntecul melodios al paserilor ce sar pe stâncile seculare, deasupra cărora se inaltă falnic brații codrului imens, — și te simțesci in o vale, unde ai cugetă, că natura a voit să verse tot farmecul artei sale. In calea acesta dai peste o strimțore numită »Drăcôia«, a cărei fêrmuri stăncoși departați abia de un jumătate metru de olaltă, sînt de o înălțime grozavă, așă că ți-se pare ca si cum ar voi să asedieze ceriul.

Dela strimțorea acesta încă câteva minute, și sosești la peșterea ce zace pe partea dréptă a văii, in un loc neobservabil, cufundat in desimea codrului. Portalul ei este aședat in partea meridională, și e regulat in formă de semicerc, lat de 11 m., și inalt de 7 m. Inainte de a intră in peștere, am să ȃic, că nu e imosantă, dar e splendidă, pompósă și de admirat.

Intrând in lăuntru peșterii, la inceput indată iți incatenéză atențiunea un coridor cu o boltitură ornată cu o mulțime de stalactite de o mărime colosală.

De aici intrăm in un salon spațios. Grupele grandiose de stalactite ce se află atêrnate de platonul acestui salon, te uimesc mult.

Aci prima dată stai locului și incepi a admiră și a medită despre aceea, că dcă inceputul e atît de grandios și frumos, cum va să fie capêtul! Dintre multe figuri ce se pot vedé aici, mai insemnate și mai interesante sînt: guilotina, amvonul, mormêntul cel sânt, sicriul lui Mohamet și perdelele. Ceste din urmă sînt asemenea perdelelor mouseline, cu crețuri și plisseturi pompóse și regulate așă, cât ai sta să cugeti, că sînt aședate și intocmite de cutare mână ginasă.

Tot aici se află și cãmara cu slănină, cãrnați, sângereti etc. inșirați unul lângă altul ca intr'o cãmara arangiată cu bun gust.

Mi-am propus, că incât imi serveșce memoria și charta ce o am la mână, voi amintí tote figurile mai remarcabile, fără de a sta la fiecare din ele, căci atunci nu mi-ar fi de ajuns colónele unei foi beletrice. Dar' să continuăm!

Din salonul pomenit, prin un coridor cu colonne pompóse trecem in sala lui Alesandru K. Nagy. Sala

acesta e lungă de 95, lată de 30 și inaltă de 40 metri. Aici aflăm o imensitate de colonne, respective stalagmite. Varietatea acestora este admirabilă, figurile ce represintă sînt atît de fidele, că la prima vedere te fac să le dai numele de: sphinx, leu, altar și turnul de Pisa; intre aceste doué buchete atêrnate de plafond și o mulțime de colonne grupate la olaltă.

De aici peste o baricadă frumoasă de stalagmite trecem in sala de tron, acesta e lungă de 50 și lată de 35 m, ér inălțimea se pierde in intunecimea infernală. Crusta ce acopere padimentul e netedă și frumoasă ca asfaltul. Aruncând privirea in partea stângă, veđi o grupă de stalagmite, in mijloc un fotel, deasupra acestuia un baldachin, și de doué laturi câte un gardist; intrégă grupa acesta forméză tronul.

In vecinătatea salei de tron se află lăcașul liliecilor, la mijloc o gramadă de guano inaltă cam de 4 m. ér pe plafondul de o înălțime colosală stau atêrnați ținênd mii și milioane de lilieci.

Imediat lângă lăcașul liliecilor se află sala de dans cu padiment de crustă vărósă, netedă și frumoasă-lucie; până ce partea superióră e ornată cu policandre și diverse ȃirade de stalactite.

Lângă acesta se află porticul, numit alui Semsey, are forma unei capele cu orgóne, altar și episcop cu infula pe cap dimpreună cu asistița sa, care stă aprópe de altar. Tote aceste sînt petrificațiuni seculare formate prin picurii de apă vărósă ce cad neinterupt. Aici am ajuns la finea cavernei principale.

Mergênd indêrêt până in sala de tron, de aici dând in stânga, ajungem la gura cavernei lui Bôch, acesta e lungă de 55 m. și in formă de semicerc incungiură sala de tron. Dintre figurile ce vedem aici mai remarcabile sînt: mai multe basene pline cu apă curată ca cristalul, cari sînt gradatim aședate una peste alte in un mod admirabil, și posed niște margini cu crețele regulate și pompóse.

Tot in partea stângă a cavernei, or ramului principal, se află o altă cascadă, numită de cătră zoologul descoperitor, caverna lui B Acesta se imparte in doué părți, cea din stânga fiind plină cu apă, e inaccesibilă, ér' cea din partea dréptă lungă de 155 m. are un padiment alb și neted, pe care sînt aședate di'erite straturi de flori pompóse; lângă aceste se află o capelă cu orgóne, chor, amvon și altele; in apropierea acestora sînt: un obelisc, o căpiță de fên și o ciupercă uriașă. Tote aceste figuri sînt imitațiuni naturale admirabile, sînt albe, scilpiciose și in parte de colóre rosa. Privindu-le tote, emoționat stai locului și ȃici: Dómne, mare ești . . .

Părăsind caverna acesta prin un ambit de tot scund, lung cam de 3 m., sosești in partea cea mai splendidă a peșterii, care după numele primului descoperitor s'a numit: porticul lui Hazay. Când pentru prima dată am dat peste locul acesta, unde n'a mai umblat suflet de om până atunci, surprinderea ce a potut avé fata lui Faraon, când in undele Nilului, in loc de crocodil, a veđut pe zimbitorii Moise, acesta ne-a cuprins și pe noi, sub a cărei impresiuni am devenit uimiți, de privelișcea imosantă ce ne oferiá imensitatea diverselor figuri, dintre cari unele erau albe ca néua, altele lucii ca argintul, ér' altele splendide ca diamantul.

Un condeiu mai dibaciu in descrieri ar' fi chie-mat a descrie cele veđute aici, pe cari eu, numai admiră le pot. Inse ca lucrul să fie complet, pe lângă totă debilitatea condeului meu, mă voi încercă, dcă nu mai mult — cel puțin a inregistrá pe scurt figurile mai remarcabile și din acest portic majestatic.

Intrând in porticul acesta, indată la primul paș iți incatenéză privirea o figură ce represintă un vulture cu aripile lăsate in jos, in figura acesta alli o

imitațiune atât de fidelă, cât ai cugetă că e cioplită de dalta lui Phidias.

Lângă acesta e David și Goliat, mai încolo pétra de diamant, de colóre albă amestecată cu rosa; ici-colo e atât de lucie, că abiă poți să-o privești mai intins; partea inferiără e ornată cu mai multe incrustațiuni de forma rosei și a cameliei. Acesta s'a și numit tesaurul peșterii.

Mai departe am vădut aici un con de zăhar, un buchet gigantic, un cimiter, Olympul cu statuetele ȕeilor, grădina nimfelor, Peleon și Ossa, câmpul acoperit cu néuă, și multe altele, tot atâtea minuni de a naturei ascunse în acest templu suteran.

Acésta e o fugitivă și palidă schițare a peșterii din hotarul Măgurei (notariatul Dumbravanilor), numită peșterea arhiducelui Iosif.

Peșterea acésta în mai multe privințe întrece pe tóte cele-lalte din monarchie. Așá d. es. nici într'o peștere nu se află incrustațiuni de cactus, de brad, basene cu pârcașe pompóse, straturi de flori coralice, sphinx scl. Mai încolo studiarea acestei peșteri de loc nu e primejdiosă, având o suprafață orizontală și padiment neted; asemenea și picurarea apei, ce în alte peșteri molestează mult pe privitor, nu e continuă, așá că pe drept se póte numi peștere curată și sbiciulată.

Petrecerea încă devine plăcută și prin aceea, că are o temperatură de 9—10°R. — Aerul e curat și curentele de aer lipsesc cu totul. Tóte aceste sânt avantaje, cari ridică peșterea acésta asupra tuturor celorla-lalte peșteri din întreaga monarchie.

Pentru zoologi e însemnată și din acel punct de vedere, că aici se află óse de animale antidiluviane, de hienă și ursuss pelăus: apoi insecte varitáti, pr. e. sânt: *Fholeon leptoderum* (un fel de insectă orbă) și *Titanetus*.

După aceste inchei cu șirele din rëndul trecut: Stimat cetitor! nu pregetă a cercetá acésta raritate de preț neestimaver, care e un adevărat bijou ascuns în sinul muntilor Bihorului și în care nu numai Ungaria, ci Europa, ba pot ȕice, lumea întreagă posedă un tesaur »unic« în felul seu.

T. Bulcu.

Efectele rosmarinului.

R Fulbert Dumonteil publică în »La France« o curioasă observație la care rosmarinul a dat naștere în nișce impregiurări fôrte mișcătóre:

»Cu privire la comitesa Lowinka din Mirocz, ne reamintim o istorie ciudată, constatată de mai multe societăți savante și atestată în acelaș timp de autoritățile respective«.

Este vorba de un fenomen vegetal din cele mai estra-ordinare.

Contesa Lowinka avea o față frumoasă pe care o adoră și care muri la vęsta de cinci-spre-ȕece ani.

Acésta mumă desolată nu voi să incredințeze nimenui grija de a îndeplini față cu copila ei ultimele datorii: după ce închise ochii mórtei și i pep-tenă frumosu-i pěr blond, o îmbracă cu o rochie albă; apoi încunună capul copilei ei cu o corónă de rosmarin, acésta plantă a mormintelor.

Tinera defunctă fu apoi transportată în cavoul familiei

Puțin după aceea, contesa Lowinka fu silită să facă o lungă călătorie și lipsi trei ani, gândindu-se mereu la iubita ei copilă și nevoind să fie consolată.

Abiă se reintórse la Mirocz și ea voi să vedă resturile copilei ei și ordonă să i se deschidă mormântul. Nu se gășiră decât oseminte.

Remășițele mortuare fură absorbite de un mare trunchiu de rosmarin care umplea coșciugul. Crăcile cari formaseră coróna tinerei defuncte se întinseseră, împrașciând rădăcini pline de vigóre, vegetând giur impregiur, asimilându-se cu cadavrul, luându-i carnea de pe dęnsul, unul între dęnesele, inviând așá ȕicend pe frumoșă copilă într'un mánunchiu de foi delicate și flori melancolice.

Omenii naivi cređură într'o minune, dar șciința constată un fenomen vegetal pe atât de curois pe cât și de mișcător, pe cari împreună cu alte multe fenomene le înregistreză analele botanice.

Transportat în partea cea mai singuratecă a grădinelor contesei, acest rosmarin din mormânt deveni obiectul unui adevărat cult pentru muma care, lângă acest arbust iubit, plângea pe copila ei cu mai puțină amărăciune.

Acésta plantă, în adevěr, nutrită de lăcrămile și iubirea ei, i represintă pe tinera mórta în turburătóre și mișcătóre-i metempsychosă, și în florile albastre ale rosmarinului ea credea că vede dulcii ochi ai fiicei sale.

În momentul din urmă al contesei, ea esprimă dorința de a i se pune în coșciug o ramură din acésta plantă, ca și cum ar fi voit să ducă în mormânt o parte chiar din copila pe care o perduse.

În sudul ca și în nordul Italiei, flórea mirositoare și melancolică a rosmarinului este o adevărată flóre funerariă. În Corsica și Sardinia capetele morților, espuși la vederea rudelor și a amicilor, erau așeđate pe rosmarin.

În unele părți din Ispania și Italia, aceia cari urmau un cortegiu funebru, țineau în mână ramuri de rosmarin cu cari acoperiau pe morți și coșciugurile.

Acésta frumoșă plantă cu un parfum dulce nu este un monopol exclusiv al morților. Din ea se estrage mierea gustuósă de Narbonne și de Mahon.

Albinelor le place fôrte mult acésta plantă, care este mult apreciată în medicină, în parfumerie și în bucătării.

Din acésta plantă se scóte o licóre fôrte cunoscută sub numele de »Apa reginei Ungariei« și din florile ei se estrage un oliu esențial, fôrte apreciat de farmeciști și parfumori.

În fine rosmarinul se întrebuinteză și pentru a se da gust unor bucate și sosuri. R.—a.

Doine, hore și chiuituri populare.

(Din giurul Năséudului.)

XXVI.

Dragu-mi-i bădița 'nalt,
Că sărută desmerdat,
El se plécă, de ești mică
Și în brațe te ridică;
Dar bádica mititel
Mi-i urit și fug de el,
Că cu nasu 'n brău te 'mpunge
Și cu gura nu te-ajunge!

XXVII.

Hop! tu lele asá-i gândit
Și așá te-ai sfătuit,
Că tu, decă mi-i lăsá,
Eu 'n apă m'oiu aruncá.
N'am ajuns acele ȕile
Să me 'nec eu pentru tine!
Da te-o ferit Precesta
Să me 'nec de jelea ta,
Și te-o ferit Dumneđeu,
Să me 'nec de dorul teu!

Culese de

Ștefan B.

Adunarea asociațiunii din Bucovina.

Cernăuți 22 maiu.

La 19 maiu a. c. 3³/₄ ore d. a. ținū societatea pentru literatura și cultura română in Bucovina. ședința sa generală in localitățile ei propire. Adunarea o deschise vicepreședintele ei archimandritul Miron Calinescu, care amintind de sēcesiunea intēmplată tōmna trecută din partea unor membrii, din cauza alegerilor, dīse, cā la alegerile ce s'or face spre sfērșitul ședinței o sā purcēdā cu mare rigurozitate. Doue-deci și cinci de ani făceam alegerile in comitet, dīse dlui, in frāție și patriarhalicesce: acū ni se intimpinā cu neincredere, cu neincredere voiu usā de drepturile mele ca presidentul adunării.

Dl dr Ion al lui Georgiu Sbiera criticā activitatea și direcția de până aci a societății pentru literatura și cultura română in Bucovina. Societatea și-a propus după statute, dīse dlui, de a ridicā literatura și cultura română in Bucovina. Ea n'a implinit până aici nici una din programele aceaste, pentru aceea e publicul român nemulțāmit. Dlui negā dreptul de esistență pentru societățile romāne existente in țērā; activitatea acestora erā sā fie impreunată cu ceea a societății celei mari. Nainte de 15 ani arāngat-am concerte, spre a da o direcție națională muziceii și cāntării la romānii bucovineni. După 13 ani vedem cā se formēzā o societate filarmonicā romānā in Cernăuți, care ș-a propus de a cultivā cāntarea romānā, prin ce activitatea societății s'a imputinat. Asemene avea societatea scopul de a se interesā pentru ridicarea șcōlelor romāne in țērā; se vede, cā nu s'a făcut indestul din partea societății, cāci sucevenii au format «Șcōla romānā». Asemene se constituise in Cernăuți spre a stringe și a conservā remāșitele prețioase ale trecutului nostru, anticități, cari sūnt imprāștiate prin tōtā țērā și sūnt necontentit espuse perđării, o societate archeologicā romānā. Societății n'a remas dar nimicā de lucrat: cu incetul a perdut terenul, ce la inceput i-l avuse. Membrii comitetului sūnt prē ocupați cu ocupațiile lor particulare și de aceea nu-și pot implini datoria cum se cade.

Dl Dionisiu Simionovici respunde dlui dr Ion al lui Georgiu Sbiera. Constituirea mai multor societăți romāne in țērā, le priveșce dlui ca un semn inbucurător și fiecare român trebuie sā fie mulțāmit de aparența acēsta naționalā. In tōtā lumea e recunoscut principiul impārțirii lucrului și lucrării și ar fi desastros cānd societatea ș-ar arōgā tōte drepturile pentru progresul național și ar ruinā ori ce mișcare naționalā, ce n'ar vini dela ea. Societatea și-a propus un scop general cultural național; societățile particulare romāne implinesc scopurile particulare și așā se cade după principiul impārțirii lucrului și lucrării.

Dl Dimitrie Isopescul dīce, cā in statutele societății nu stā de loc, cā societatea are de a editā cărți seu a cultivā muzica seu a adunā anticități; ea are după statutele sale, un scop general cultural național și ca atare nu-i obligată de a se ocupā numai decāt cu cultivarea tuturor ramurilor activității omeneșci. Cum își pricepe adunarea generalā, totalitatea membrilor societății, scopul seu, astfel trebuie sā lucreze și comitetul, eșit din totalitatea asta. A imputā comitetului, cā nu-i activ și altele, n'are nici un sens.

Adunarea generalā dā absolutoriu comitetului in privința administrativā.

Se trece la desbaterea părții financiare a activității societății.

Casariul dl Oreste de Reneiu citeșce propunerea comitetului, de a reparā casa societății, pentru ce se cere votarea sumei de 4500 fl. Casa s'a renovā cu totul. Fiind sala prē micā, s'or alipi la ea āncā doue odāi. Pārēții s'or ridicā și alt acoperimēt s'a face, fiind cel vechiu cu totul stricat.

Dl Stefanovici se declarā in contrā, fiind cā prin repararea asta s'ar intrece preliminarul și casa nici nu-i așā de stricatā, cā s'ar recere o reparare a ei.

Dl Sbiera e inteles numai cu condiția aceea, decā s'or zidī āncā vr'o doue seu trei incāperi mai multe și zidul casei s'ar trage până la stradā.

Dl Voronca Dionisiu e inteles cu propunerea casariului și obiectēzā, cā zidirea unei părți noue, ce s'ar trage până in stradā, nu s'a concede din partea magistratului, fiind cā lipsesc condițiile. Repararea casei e necesārā numai decāt; sala e prē micā și cu greu se pot ține adunări in ea. Ne trebuie o salā mare, ca sā putem ține adunări și sā nu ne serie jurnalistul Olinescu pe pumn in unghier.

Dl dr Vasile Mitrofanovici se declarā asemene inteles cu propunerea dlui casar.

La votare se primeșce propunerea dlui casar.

La trecerea la bugetul pentru anul 1888 se discutā de mai mulți membrii asupra reducerii salarului secretarului. Se primeșce salarul propus de cātrā comitet. Pentru anul viitor suma speselor se primeșce cu 2075 fl., ce s'a acoperi prin contribuirea membrilor și interesele capitalurilor societății.

In discuția șchimbării statutelor nu se intrā, ne fiind de față numerul recerut de membri.

Se trece la alegerea vicepreșidentului și a 7 membri in comitet.

Cu 30 de voturi se alege de vicepreședinte archimandritul Miron Mihaiu Calinescu; contracandidatul dr Vasile Mitrofanovici intrunise 19 voturi.

In comitet se aleg dnii: Dr Constantin Tomașciuc cu 55 de voturi, Orest de Reneiu cu 54 de voturi, dr Vasile Mitrofanovici cu 43 de voturi, Nimișgean Ilie cu 30 de voturi, Constantin Stefanovici cu 29 de voturi, dr Volcinschi cu 27 de voturi și dr Ion Sbiera.

Dintre membrii au participat la ședința dnii: Nicolaiu baron Hurmuzachi, Eudosiu baron Hurmuzachi, dr Diaconovici, cavaler de dr Volcinschi, protosințel Stefanelli, dr Topala, dr Vointichi, prof. Lutiā Iie, Andronic Georgiu, Caragea, Zavadoschi, Eusebiu Popovici, Ciutuleac, Ion Droqli, Stengaciuc, Sucevan, Nicolaiu de Stamati, Dionisiu cavaler de Bejan, Nimișgean Ilie, Zoppa Ilie, Ion Bumbac etc.

Dionisiu O. Olinescu.

Iubileul Wolter.

(Biografia și jubileul de 25 ani al tragedianei Charlota Wolter dela teatrul de curte din Viena.)

Dluiu de 15 maiu a fost o di insemnatā pentru lumea teatralā și pentru publicul din Viena; in acēsta di serbā cea mai mare tragedianā germanā nunta ei de argint cu teatrul dela burg, acēsta di fu totodată o di de serbātōre pentru arta dramaticā germanā. Sūnt 25 ani decānd apārū o stea nouā pe firmamentul teatral, o stea care din an in an strālucii tot mai tare și acuma strālucēșce in deplina sa splendōre intocmai ca Venus, care a apārut in dīlele trecute dintre nori in o așā splendōre fermecātōre. In timpul modern e datina, de a dedicā la jubileele celebrităților artistice și teatrale broșure și poesii, a mintiri din viēta lor, a le publicā portretul in

deosebite scene și costume, pe scurt a le aduce o mulțime de ovațiuni atât pe calea publicității, cât și în teatru. Și eu me presint astăzi cu câteva șire modeste; nu sînt aceste nici broșură, nici poesie, nici portet bine nimerit, ci o scurtă simplă biografie a acestei mari artiste.

Charlota Wolter s'a născut la anul 1834 în Colonia ca fiica unui croitor. După cum se istorisește, întemplantarea aduse copilă în teatru și din acest moment cercă orice ocaziune de a ajunge pe scenă. Charlotta se ascundea între culise și decorații, se rătăcea printre masinării și era fericită, decă putea privi și auzi cele ce se petreceau pe scenă. Și aceea lume fantastică teatrală deșteptă dorința în mica copilă de a fi odată artistă.

Acēsta dorință deveni asă de mare, încât fiind de 16 ani părăsi casa părintească și păși în larga lume. O fantomă cu aripi aurii și cu cunună de laur verde i se părea că-i suride și o chiamă și acēsta o aduse pe scenă. Charlota Wolter i urmă, de și în continuu amenința a dispăre întocmai ca un vis. Wolter a învățat forțe de timpuriu a cunoșce amarul vieții și nu ușor i-a fost a ajunge la un asă renume mare și tréptă înaltă. Numai energiei și talentului ei admirabil are ea să mulțămescă totul. În maiu 1857 debută artista cu succes în Pesta, după ce studiă câteva luni în Viena. Acest succes inse nu dură mult, directorul trupei bancrotă și tinēra artistă începū a cunoșce sôrtea tristă a actorilor din provință. Dēnsa peregrină dela o trupă la alta prin tōtă Ungaria, pănăce ajunse în Alba regală, inse și aici avū trupa să se lupte cu multe necasuri și lipse și Wolter fu silită să-și zălogescă garderoba și fiind astrinsă de judele ~~ceoral~~ să joce și dēnsa nevoind fu escortată de panduri și asă joacă pe virgina de Orleans în costum simplu de stradă. A doua și inse Wolter dispărū și după multe neajunsuri veni la Viena și în Carl-teatru jucă role mici. Se spune, că atunci ca și acuma, Wolter eră frumoasă ca o madonă, și trăsurile cele clasice, luciul ochilor demonic ca și astăzi și atunci fermeceau și produceau efect mare. În anul 1859 denută în Brūn, apoi în Berlin și angajată de directorul Maurice în 1861 seceră triumfe în Hamburg. La 7 juniu 1861, invitată de Laube, debută ca Adrienne Lecouvreur în burgteatru, în 14 juniu ca Maria Stuart și în 18 juniu ca Rutlant în Esex. Poetul Cajetan Ceri făcū pe Laube atent și tinēra artistă fu angajată la burg, unde păși ca angajată în 12 juniu 1862 ca Iphigenia. Asă veni Wolter în burg-teatru, asă își ajunse ținta după multe lupte grele și asă deveni dēnsa una dintre cele dintēiu tragediane a presintelui. În anu! 1880 seceră artista triumfe în München ca Orsina și lady Machbeth. Regele Bavariei i oferi medailla Ludovic pentru artă și șciință. Wolter e posesoră a crucei de aur cu corōna pentru merite, precum și a altora medaile și crucei ce le-a primit dela alți domnitori. În anul 1876 se căsători cu contele de O' Sullivan.

Rolele ce le joacă dna Wolter aparțin mai mult repertoarului clasic, inse și în piese moderne creēză artista caractere și persōne interesante, Feodora și Georgette sînt dovadă despre acēsta și duetul șoptit cu Sonnenthal în Georgette sînt unele dintre cele mai escelente producțiuni ale artistei. Cine a vēdūt-o ca Maria Ane, a trebuit să o admire, espresiunea fisonomiei când își recunōșce copilul, când e în casa alienaților și strigătele cele străbătătore pănă în inimă sînt producțiuni unice în felul lor și caracter reprodus pănă în cel mai mic detaliu. Maria Stuart și lady Machbeth sînt erăș producțiuni brilante ale artistei. În scena din parc în prima piesă e neintrecută; poesia la început o declamēză cu asă simțemēt și asă na-

turalitate, încat cine o vēdūt trebuie să credă că ea simte chiar asă precum și ve... și propusețiunea în dialogul cu Elisabeta »den ich bin euer König!« strigată în ton superb și maestetic și espresiunea feței, ce aretase umilintă și dejosire și care acuma se schimbă în superbie și disprețiu sînt asă producțiuni, încat ori și ce critic remâne invins. În Machbeth producțiunea artisiei e admiraveră, și cine a vēdūt-o jucând pe acea muiere poftitōre de sange și ambițioasă, nu ușor va uită impresiunea ce a făcut-o artista asupra sa. Dēnsa declamēză aici într'un ton inforator. În Sapho și Medea presintă caractere clasice și focul jalusiei ce predomneșce în aceste piese, i reușeșce escelent. Cât de cu efect jōcă Wolter pe Phădra este șciut, mai ales scena în actul al II-lea unde Phădra declară amor fiului ei vitreg și cum acesta o respinge, — o interpretēză minunat. Cum ia dela acesta spada și cum aprinsă de iubire, voeșce să se sinucidă și apoi cum se desparte nimită pănă în suflet — e o scenă jocată cu măestrie.

Rolele artistei după cum se vede sînt diferite, acuș o vedem ca superbă regină Elisabeta, acuș ca Mesalina și ca Chriemhilda plină de resbunare și ură, apoi erăș ca Adelheid demonică în Gōtz, ca marquisă de Pompadour. Acuș ca regină și princesă, acuș ca muiere din popor și ca persōnă clasică. Chiar și pășirea artistei pe scenă e interesantă și mișcările ni atât în piesele clasice, cât și în cele moderne sînt elegante. Risul, suspinul și plānsul artistei sînt forțe caracteristice și naturale, nu simulēză plānsul, ci plānge într'adevēr, Wolter joacă cu tot sufletul rola sa; e o natură dramatică în sensul adevērat al cuvēntului! Strigătul cel sfășietor și străbătător pănă în inimă al artistei a devenit proverbial, dēnsa mōre chiar asă de frumos ca și Sarah Bernard.

Costumele și toiletele dēnsi pot servi de model, cele istorice sînt fidele secului respectiv în care jōcă piesa, cele clasice erăș simple, ēr cele moderne lucușose și pecăt se pōte de splendide.

Artista posedo o vilă frumoasă în Hitzing lângă Viena și alta în Attesee lângă Ischl. Cu ocaziunea convenirii monarhilor în Kremsier în anul trecut, Wolter a avut onōrea d'a jōcă acolo înainte monarhilor. După represintațiune dēnsa dimpreună cu ceialalți artisti fu invitată în apartamentele la soirē și Majestatea Sa împēratēsa Elisabeta avū bunavoința de a recomandă pe artista țarinei, inse nu-i dișe »contesă«, ci simplu »dna Wolter«. În decursul conversațiunii Maj. Sa dișe artistei să nu icie în nume de reu, că nu a titulat-o contesă. »Acēsta am făcut-o cu voia« dișe Maj. Sa, »contese vin la mine destule, insē Wolter — numai una!«

Iubileul artistei, după cum s'a și potut așteptă, a fost forțe splendid și i-a adus ovațiuni entusiastice și donuri prețioșe! Acest iubileu a devēdit, că entusiasmul pentru artă încă mai esistă. Nunumai felicītau pe artista la iubileul ei, ci lumea se mândriă că Viena pōte serbători pe o asă eroină a artei. În diua înainte de iubileu primi dna Wolter dela intendatura teatrelor de curte un decret în care Maj. Sa binevoeșce a-ș esprimă cu ocaziunea acestui iubileu de 25 ani indestulirea sa pentru producțiuni cele eminente ale artistei în burgteatru. Sēra apărū intendantul Bezeny în persōnă în locuința artistei și i presintă în numele Maj. Sale o braceletă scumpă de brilante, ornată cu inițialele monarhului și corōna imperială. Archiducele Ludovic Victor trimise o frunță de laur preserată cu diamante și archiducele Wilhelm se presintă cu un bouquet pompos. Primariul orașului Ulh asemene grătulă în numele orașului. O epistolă tristă scriso domnișōra Vesely din Cahlenberg, care fiind bolnavă petrece acuma acolo. Dōmna Luise

Neumann trimise un broș foarte prețios cu portretul tragedianeii Rachel, Augusta Littrov din Roma portretul clasicei Sapho și o poezie frumoasă. Dela Sonnenthal sosi un laur și o epistolă, în care fiecare șir ne spune cum artistul iubește și stimă pe colega sa. Cununi, bouquete și telegrame măgulitoare sosiră în acea zi încă din München, din Germania și Paris.

În ziua de 15 maiu dimineața maestrul de capela dela Burg Sulzer cu capela sa aduse artistei o serenadă, apoi începură gratulațiunile în persoană. Începutul îl făcu deputațiunea teatrului dela Burg, condusă de dnul Sonnenthal; artistul ținu o vorbire foarte entusiasmă și între altele zise: »Ferice de noi, că te putem numi a noastră!« Apoi predându-i o liră de aur, adause: »Ca semn al colegialității noastre sincere, ie aici lira frumoșei Sapho cu cununa cea căutăată de mii și necăștigată. Charlotta Wolter tu ți-ai căștigat-o de tot și pe drept și noi camerații tei șinceri ți-o oferim ca semn al onorării, stimei și iubirii noastre!« Jubilara luă lira și abia putu mulțami, așa de mișcată eră.

După asta deputațiune veni cea dela operă, apoi alta dela teatru »an der Wien« și cevaș mai târziu deputațiunea societății literare »Concordia«. Președintele felicită pe artistă și i mulțami pentru bunăvoiața ce o avut-o de a jocă în folosul societății. Până cătră 3 ore durară felicitările, cea mai mare parte din aristocrație o felicită în persoană și toate teatrele europene trimiseră cununi și telegrame. Domnișóra Bârșescu și dna Gabillon trimiseră prezente foarte cu gust, precum și dșóra Hohenfels. Opera din New-Jork o felicită telegrafic, asemenea dna Materna din Paris, ér din Stokholm Paulina Lucca. Archiducesa Maria Valeria trimise din Ischl o cunună pompôsă de gențiane și totodată telegrafă dama de curte contesa Kornis, că archiducesa își exprimă părerea de reu, că nu pôte asistă la »Sapho« și gratuléză. Archiducele Carol Ludovic trimise un bouquet, principe de Courg un coș de flori, princessa Metternich posa ei, princessa Arenberg brilanté în formă de ghiocei, intendantul Bezeny o naiă de argint plină de flori, directorul Wildbrand o cunună de laur de aur. Conte de O' Sullivan presintă soției sale pe o perină de atlas roșu o cunună de laur, care e susținută prin o săgétă de brilante. Terenii din Atterssee trimiseră o cunună frumoșă și o poezie. Literatul Brindia din Paris telegrafă: »Loin des jeux, près de coeur, envoie ses voeux un admirateur«. Și telegramele și prezentele nu mai încetară.

Sera jocă Wolter pe Sapho în burgteatru. Imbulgela la această represintățiune fu teribilă, de dimineața se adunară ómenii la teatru și după amăzi sute steteau cu să capete loc. La 6 óre sosi artista la burgteatru și fu aclamată de mulțime. Ea mulțami în toate părțile, apoi dispărú în teatru și peste câteva minute apărú pe scenă, unde începură éráș din nou felicitările. Garderoba artistei eră tótă trasă cu brocat galben și ornată cu flori și depe plafondul tras cu metasă sură respândia o lampă electrică o mare de lumină. În fond dintre palmi și lauri se redică statua ei și pe părăți se observau scuturi cu numele rolurilor »Phädra, Messalina, Medea și Sapho«. Printre multele cununi ce se aflau aici, se observă un coș splendid de aur umplut cu orchidee și rose și pe el o cartă de vedută cu inscripțiunea: »Le prince et la princesse héréditaires d' Autriche«, precum și o jardieneră pompôsă donată din partea mai multor dame aristocratice.

»Sapho« este o piesă ca creată pentru jubilee și aprópe fiecare propusețiune dá motiv la aplause și ovațiuni. Wolter nu a avut trebuință de atare piesă, inse totuș această oferí serei un farmec picant. Îndată

la începutul piesei la cuvintele lui Ramnes: »Auf, auf, sie kommt, sie nath!« erupseră aplausele. »Heil, Sapho, heil!« resună de după scenă — éráș aplause, strigăte entusiastice și când Wolter-Sapho apărú pe scenă cu cununa de laur pe cap și cu lira de aur în mână, aplausele se transformară în adevărat vífor. Aplause, strigăte, vífor așa ceva nu s'a mai vedut în burgteatru; cununi, bouquete sborau atât din parquet, cât și depe galerii. Eră un spectacol mișcător acest entusiasm al publicului. Abia dupăce Sapho păși cătră rampă și zise primele ei cuvinte: »Dank, Freunde, Landesgenossen, Dank!« se liniși publicul. Inse când unul din popor zise: »Wohl uns, das wir dich unser nennen!« atunci éráș erupse orcanul de aplause și aséta se repeți după fiecare cuvânt referitor la artistă. După fiecare act urmau aclamațiuni și aplause, perdéua acuș cădea, acuș se redică și corónele, bouquetele și perinele de flori nu mai aveau sférșit. După actul final, când aclamațiuni și aplausele resunau tot mai tare, păși dna Wolter pe scenă și cu lacrimi în ochi se adresă cătră public. Artistă spuse, că acéta e prima ocaziune ce i se dá în decurs de 25 ani de a puté să se adreseze cătră public, să mulțemescă pentru ovațiuni aduse și pentru favor și adause că acéta i dete curaj de a reproduce creațiuni ale artei dramatice. »Aplausele publicului totdeuna m'au făcut fericită și mi-au dat puterea de a ajunge pe trépta cea mai înaltă și astăzi bucuria mea e duplá, că pot serbá acest iubileu în acest templu renumit al artei! Și când se vor deschide porțile templului nou de artă, ve rog a-mi remané tot cei vechi în aplaus, bunăvoiața și pricepere pentru adevărata artă!« A descrie aplausul ce urmă după aceste cuvinte e imposibil. De nenumerate ori se redică perdéua și artista trimetea sărutări de mână publicului, ce o aclamă și salută cu batiste în mâni și aplause; aprópe un sfert de órá dură acéta aclamațiune și abia apoi se liniști publicul.

Dela curte asistă: Maj. Sa, principele de corónă Rudolf, archiducele Carol Ludvig cu fiica sa Margareta, archiducele Wilhelm și ducesa de Bragansa.

Cătră 11 óre părăsi artista patria renumelui ei. Publicul ce așteptá pe stradă o aclamă éráș și erau entusiasti cari voiau să-i desprindă caii dela calesă, inse la rogările artistei se întrelăsă acéta ovațiune copilarésca. Dna Wolter merse apoi în »Hotel de France«, unde colegii i deteră un banchet splendid. A doua zi fu primită în audiență decătră Maj. Sa. Artistă mulțami pentru onórea și distincțiunea cea mare, la ce Maj. Sa respunse, că s'a bucurat foarte că si-a putut exprimă indestulirea sa și că a putut fi martor al acelu iubileu frumos.

Miercuri în 18 maiu jocă dna Wolter éráș pe Sapho, inse în teatru »an der Wien«. Publicul ce se adunase în numer mare, i aduse éráș ovațiuni sgomotóse și cununi, ér direcțiunea teatrului decoră garderoba artistei într'un mod feeric cu túll, rosa și ghirlande de flori.

Așa se fini acest iubileu interesant! Lucéscă încă numele Wolter mulți mulți ani pe firmamentul dramei germane!

Amintesc numai, că artista a jucat până acuma în burg de 1768 ori și aceste 1768 de debuturi pe scenă au fost tot atâtea triumfe!

Valeriu Rusu.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

„Stupăritul“ întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economiei, de Constantin Dimian preot în Brețcu,

a eșit de sub tipar la Brașov in tip. Alecsi. Scopul ce l'a avut autorul la edarea acestui op de mare însemnătate și importanță mai în sēmă pentru poporul român, este cel mai salutar. Tractarea întregului material, după cum se află în acest op al părintelui Dimian, e dovadă eclatantă despre o practică îndelungată și cu mult interes făcută din partea autorului pe acest teren. E cea mai bună scriere la noi în ramul acesta. Limba ușoară, în care e tractat întreg materialul, ce se ține de stupărit, înlesnește chiar priceperea și din partea ori căruia țeran, care știe ceti.

Expozițiunea de pictură a dlui Grigorescu la București e bine cercetată și apreciată de amatori. Se vëndură aproape 100 de tablouri, ceea ce reprezintă aproape 70,000 de lei. Tote bucățile espuse nu trec peste cifra 220. Cei mai însemnați cumpărători sânt, spune »România Liberă«, din care luăm această șcire, M. S. Regina și dnii dr. Calenderu, Anton Carp, colonel Carp, Carada, Eug. Stătescu, Missir, Botea, Săvulescu, Ionescu-Munte, Poenaru-Bordea, Poroineanu, Șutu, colonel Carcalețeanu.

Broșure. *Dl P. S. Antonescu-Remus* a scos în broșură conferința ce a ținut la societatea geografică din București sub titlul: »Comparațiune între pădurile țării noastre, și cele din Ungaria«. — *Dl Petru Sircu*, profesor de limba română la universitatea din Petersburg, a scos la lumină un tratat rusesc, retipărit din »Jurnalul ministeriului imperial rusesc de instrucție«. Tratatul se ocupă cu »Sfârșogul« românesc și »sfârșogul« slavonesc.

O revistă franceză. La 1 Iulie va apăre în Paris la Felix Alcan o nouă revistă medicală intitulată: »Archives Roumaines de Médecine et de Chirurgie«, dirigées par Georges Assaky. Arhivele române vor apăre de șese ori pe an în fascicule de 80 pagini. Ele vor avé de scop să țină publicul învêțat în curentul lucrărilor profesorilor și medicilor din România. Printre colaboratorii acestei reviste vor fi între alții și dnii profesori dri Felix, Manolescu, Istrati și dr. Buieliu.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Teatrul Național din București. Cetitorii noștri țin minte de sigur, că 'n mai multe rânduri am accentuat, că este nedemn de un teatru național, ca 'n el să se dea beneficii pentru artiști. Acuma putem constată cu plăcere, că observațiunea noastră este aprobată și de unul din diarele de frunte din București. *Dl Gion* scrie în cea din urmă cronică teatrală a »Românului« aceste: »Nu cred să se fi găsit un singur printre iubitorii Teatrului Român, care să nu fi aplaudat actuala direcțiune decât, rupend odată pentru totdeauna cu obiceiul nefolositor și nedemn al beneficiilor la finele stagiunii, ea ar fi hotărît ca 2-3 beneficii să se fi dat pentru trimiterea în Paris a doi din tinerii artiști din trupa societății dramatice a teatrului național. Nimeni nu ar fi dis că asemenea beneficii sânt zadarnice, nimeni nu ar fi cutezat să susțină că sumele ce artiștii ar fi cheltuit la Paris, ar fi fost de giaba cheltuiți. Lucrul nu s'a făcut. Vom continuă a jucă la iernă noutățile teatrelor parisiane. Vom îmbracă pe artiștii noștrii în fracurile clubmenilor parisiani și decât nu vor eși bine, tot lor le vom dice că nu șciu nimic și că n'au talent. Așă e dreptatea când nu ne dăm ostenelă a judecă ceva mai amănunțit».

O cântăreță română la Paris. Am mai vorbit în colonele foii noastre despre o cântăreță română, sub numele »dna Nuovina« care a cântat cu mult succes în salonul baritonului Maurel. Acum diarul »Figaro« din Paris ne relatează despre un nou succes al cântă-

reței române, ascunsă sub upseudonim. Intr'o ședință musicală ce a dat acum câte-va zile, scrie numitul diar, dna de Nuovina a cântat aria și duo din »Cid«, o arie din »Gioconda«, trio din »Faust« și câte-va din langurósele melodii ale țerei sale, ale căror poezii fôrte frumoșe sânt de dl Alecsandri, ministruul României la Paris. Vocea caldă și simpatică a cântăreței a impresionat fôrte publicul ales care vinise să o asculte, și al cărui copil pré iubit pare a fi dna de Nuovina«.

X Dl N. Popovici la București. Astă tómnă am anunțat cu părere de reu, că dl N. Popovici, cunoscutul nostru artist-cântător din Caransebeș, s'a angajat la un teatru german din Viena. Cu aceeaș bucurie cetim acum în »Epoca« șirele următoare: »Un tiner român, dl N. Popovici din Caransebeș, care posedă una din cele mai frumoșe voci de bariton se află de câteva zile în București, unde a venit ca să ofere serviciile sale teatrului național. *Dl Popovici* este un vechiu elev al Conservatorului din Viena, și după ce s'a produs cu succes pe scena dela Carl Theater din acel oraș, s'a ocupat mai mult timp cu organizațiunea de coruri de musică religioasă în diferite centruri române din Austro-Ungaria. Directorul general al teatrelor, *dl Stăncescu*, care a avut ocașiunea să-l asculte de ună-și într'o serată la *dl Iacob Negruzzi*, a fost așă de încântat de vocea sa, încât a promis să-l angajaze pentru stagiunea viitoare. Pentru moment, *dl Popovici* va fi numit profesor de musică la școla normală Carol I din București!».

X Teatrele de veră din București s'a deschis. La »Dacia« va jucă o trupă română compusă din 26 persoane, mai ales comedii și farse, între ele unele ne jucate încă în București. Se vor jucă și danțuri naționale; începutul s'a făcut cu Mureșanca, jucată de 16 persoane. La grădina Stavri un numer de artiști dela Teatrul Național s'au asociat pentru o campanie de veră: începutul represintațiunilor s'a anunțat pe sâmbăta trecută.

CE E NOU?

Șciri personale. *Dl dr. Iosif Gall*, fost deputat la dietă, a fost numit membru pe vieță în casa magnaților. — *X Dl Ioan Chiticean*, căpitan de el I în pensiune, a obținut rangul de major fără tacsă. — *Dl Iosif Serb*, conducător-adjunct de cărțile funduare din Boroș-Ineu, a fost numit conducător de cărțile funduare la judecătoria cercuală din Lipova. — *Dl Emil Pop*, vice-notar la judecătoria cercuală din Abrud, a fost numit notar la tribunalul din Alba-Iulia. — *Dl dr. Iustin Colbasi*, medic sublocotenent în rezervă la regimentul 64 de infanterie, e numit medic locotenent în serviciul activ al armatei la spitalul garnisoni din Graț. — *X Dl Toma Ionescu*, intern al spitalelor din Paris, a fost primit cel dintăiu la concursul de ajutor de anatomie la facultatea de medicină din Paris. — *Dl G. C. Murguleț*, elev în școla fiilor de militari din Iași, a inventat un instrument, care permite cuiva să măsore distanțele cele mai mari, până a se mișcă din loc.

Hymen. *Dl dr. Constantin Groza*, medic cercual în Gurahonț, comitatul Arad, la 1 junie s'a cununat cu dra Melania Poynar în Oradea-mare. — *Dl Moise Grozescu*, teolog absolvent de Arad și preot ales în Bătania, comitatul Cianad, ș-a incredințat de soție pe dra Emilia Vințian, fca dlui Grigorie Vințian, cassar orașenesc în St. Nicolau-mare.

Maialuri. *La Alba-Iulia* maialul dat în 1426 maiu a avut succes complet. S'a început cu petrecerea școlarilor, sub conducerea invêțătorului I. Frâncin apoi s'adună publicul românesc și se'ncepù jocul,

vr'o 30 de părechi jucară danțurile sociale »Romana« și Quadrille». Petrecerea tinu până după miezul nopții. Dintre dame au luat parte dnele Ana Șandor de Vist din Orda-de-jos, Alesandrina Moga de pe câmpie, Anna Velican, Anna Pațița, Elena Tordășan, Roșca, Șerban, Cirlea și drele Letița Șandor de Vist, din Orda-de-jos, Elena Pațița, (din Luna); surorile Marciac, surorile Bergian, Eufemia Pipoș, Victoria Roșca, Rosa Șerban tôte in costum, etc. etc. — *La Seliste*, corpul învățătoresc cu tinerimea școlară, a anunțat pe joi la 2 iunie, o petrecere de vără la »Fântâneua arinilor«, in cas nefarovabil avea să se amâne pe a doua și de Rosalii. — *Tot in Alba-Iulia* junimea română va arangia o pretrecere de vără in 6 iunie in grădina »Sóre« in folosul »inundaților« din Alba-Iulia și al școlei gr. c. din Barabanț. — *La Câmpeni* corpul învățătoresc dela școlele române va arangia la 7 iunie n. o petrecere de vără in pădurea numită »Poduri».

Moștenitorul de tron Rudolf are să sosescă in 7 iulie la Cernăuți. Acolo, precum ni se scrie, se constituiseră doue comitete de primire. Tot orașul va fi impodobit și la intrare se va ridică o pörtă triumfală. Alteța Sa va petrece o și in capitala Bucovinei. De acolo va plecă la Rădăuți, de unde prin Solca, Câmpulung și Dorna, va vini la Bistrița și pela Sighetul-Marmației se va rentörce la Viena.

Mișcările electorale s'au inceput in tôte părțile, pentru dieta convocată pe 26 septembrie. Dintre cercurile românești avem să insēmnam următoarele: In cercul Brad, comitatul Hunedora s'a candidat dl Petru Truța, deputatul de până acuma: la Zorlent in Caraș-Severin ărăș s'a candidat dl George Szerb: la Ceica in Biharia, conferința electorală a candidat pe Iosif Vulcan și pe Alesandru Roman, in se Iosif Vulcan a declarat deputațiunii care apoi i-a oferit candidatura, că nu o pöte primí. La Beinș s'a candidat ărăș Gerard Wégheö.

Adunări învățătoresci. Despărțemēntul Reuniunii învățătorilor români gr. or. din cercul *Selistei* va ține adunarea sa generală la 6 iunie n. in Seliste, sub presiul dlui protopop dr. Maier, secretar Dumitru Lăpădat. Cu asta ocaziune se vor face dări de semă asupra unor manuale. — Reuniunea învățătorilor români gr. or. din despărțemēntul Câmpeni va ține adunarea sa generală in Vidra-de-sus la 19 și 20 iunie n. Cu acea ocaziune învățătorii Teodor Pasca, M. Contes, B. Pațița, I. Coroiu, G. Nicola, Iosif Gomboș, Ioan Motora, Ilie și Dimitrie Furduiu vor ține prelegeri teoretice și practice. Vice-president Ioan Motora, notar N. Corcheș.

Arderea operei comice din Paris a produs mai multe morți, decât cum se credea. S'au găsit până acuma 70 de cadavre. Se crede, că galeria a treia și a patra a fost adevărata scenă a gróznicei drame, căci aici se află cele mai multe jertfe. Se vede că năpădind fumul repede in galeriile deasupra, ómenii nu puteau să afle ușile și cădură jos fiind năbușiți de fum. Alții voiau să se arunce pe trepte, cădură in se la pământ, fură călcați in picioare și nu se mai sculară. Cele mai multe cadavre pörtă semne de călcăie. Pe fața femeilor ce nu a fost inegrite de tot se putea observă espresiunea spaimii și a fricei gróznice ce a indurat. Un grup de cadavre s'au aflat lângă o ușă inchisă, cătră care erau intinse mâinile mai a tuturor morților. Vre-o 27 persoane grăbiră, in credință că vor ajunge spre stradă, in bufet, de unde nu s'au mai reintors. Când observară pompierii acest grup, care așa dicēnd eră inleștat, făcură

cățiva pași inapoi de spaimă. Aceștia s'au năbușit in luptă de a eși afară. Unii ómeni își aduc aminte, că au auđit țipete inforătoare din bufet. In ruinele galeriilor, precum și la mai multe cadavre s'a aflat ciasornice de buzunar. Tôte aceste ciasornice stătură la órele 9 și 10 minute ori 9 și 20 min. Focul a isbucnit la 9 óre și 10 minute. Este de mirat, că la mai multe cadavre, pālăriile, cismele de lac, mănuișile și ciorapii erau neatinși. La un cadavru s'a aflat numai călcăiul păpuului neatins, altfel tot cadavrul eră un cărbune. Tôte cadavrele arată in se, că lupta a fost grea. Dela imbrăcăminte ba bărbaților sunt rupte multe părți.

Ghicitoare de semne.

De Aug. Coltor.

=:-9* ×+61 ;0× |u□:9 ?×+:△6
 △0? =u|| □:u |9 ×1?: =×9△6
 β::1?1: β::1?1: β9 *\$u+9
 *-8+1 :: : □91 *√0?× 1? □1?:
 =u|: o?△:+ ^: ?×+u ×1?:
 ^: ?×+u ×1?:-|| β81 ^6*×+9.

Terminul de deslegare e 16 iunie. Ca totdēna și de astă-dată se va sorti o carte intre deslegători.

*

Deslegarea ghicitoare de șac din nr. 10.

Nu me uită.

Când tótna vieții vine, o frunte se'ntristeză,
 Amorul rupe arcul și sbórá riđetor;
 Ghirlanda aurită de vise incetěză
 Și inima ce'nghiață nu simte nici un dor.

B.

Deslegare bună primiram dela dómnele și domnișórele: Fira Serafin n. Pop, Elisabeta Mureșan, Ioselina Popescu, Adriena Popescu și dela dl Traian H. Pop.

Premiul fu dobândit de dșóra Iofefina Popessu.

Poșta Redacțiunii.

Unei copile. Sânt in ea câteva șire bune, dar totul nu ne tisface.

Unei femei. Incercare nereușită. Poesiile populare, decă sânt reproduse fidel, se vor puté intrebuiță. Ghicitura va eși.

Băița. Acela nu se potriveșce.

Chitara. Se va puté publică. Ar fi in se bine ca in șirul prim cuvēntul »pură« să se inlocuēscă cu altul; tot astfel și'n strofa din urmă. Cerem numele intreg.

Modern. Nu publicăm invitațiuni.

Călindarul săptămânei.

Diua sēpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Dumineca 8 a Rosal Ev. dela Ioan c. 7, gl. 7.	
Duminecă	24(+) <i>S. Rusalii Par. Sim.</i>	5 Bonifaciu
Luni	25(+) <i>Afl. cap. Ioan Bot.</i>	6 Norbert
Marti	26 <i>Ap. Carp</i>	7 <i>Luca</i>
Mercuri	27 <i>Heladius</i>	8 <i>Meda d</i>
Joi	28 <i>Par. Nich.</i>	9(+) <i>Joia verde</i>
Vineri	29 <i>Mart. Teodosiu</i>	10 <i>Alfred</i>
Sămbătă	30 <i>Par. Isachie</i>	11 <i>Barnab'a</i>

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hügel in Oradea-mare.